

črno ali rdečo sol? Če jo je revež opral in ž njo sebi solil, ali je bila to res tako velika pregreha? Zakaj, pravijo, imajo drugod bolje kup sol? Našemu ubogemu, s toliko davki obloženemu kmetu pa še živinske soli ne privoščijo! To je žalostno. Koliko tudi zavoljo tega živinoreja trpi? — Slavni zbor, ki je zato res že velikokrat koledoval, naj bi še sprožil to reč. Gotovo mu bo hvaležna vsa dežela, ako dobimo potem več soli; država pa zatega del, mislim, ne bo ubožala.

Sadje- in živinorejec.

Skočidolski panj.

V knjižici „Slovenski Bučelarček“, ktero je pred kratkem društvo sv. Mohora v Celovcu na svitlo dalo, nahajamo popis in obris zgorej imenovanega panja, ktere ga sta g. župnik Janez Sumper in g. učitelj Tomaž Kuhler sestavila.

On je v zunanosti navadne oblike, notranjost je pa po Dzierzonu primerno tako prestrojena, da se lahko vsak sat posebej ven vzame ter zopet na svoje mesto položi. Gospoda sta toraj navadni kranjski panj dzierzonzirala.

S tem, da se je ta panj popisal in obrisal, gotovo ne meri na drugo, kakor na to, da bi se razširil po slovenski zemlji, v namen povzdige naše čbeloreje.

Ta razlog opravičuje gotovo vsacega čbelorejca, kteremu je na povzdigi naše čbeloreje resnično ležeče, ako ta panj na tanko s kritičnim očesom pregleda in razsoja; kajti ni še zadosti, ako se navaden panj, kakor si bodi, dzierzonzira, to je, da se tako sestavi, da se satovje lahko ven pobere in nepoškodovano zopet nazaj položi, marveč to mora se tako izvršiti, da je tudi vsem drugim zahtevam vstrežljiv, vsem čbelorejnim pravilom zvest.

Jaz bi se te kritike gotovo ne lotil, ako bi mi na določitvi za naše okoliščine kar le mogoče dzierzonziranega panja jako dosti ležeče ne bilo, in ako bi se sestave tacega panja sam djanstveno ne vdeleževal.

Posebno me pa k temu sledeči stavek sili: „Leta 1862. sva to reč popolnoma dognala in si dala narediti tak panj itd.“, ktere ga v omenjeni knjižici natisnjene nahajam.

Poglejmo si toraj to popolnost bliže.

Kar se mér Skočidolskega panja tiče, se mu o dolgosti in visokosti nič očitati ne more; širokost je pa gotovo prevelika, kajti 16 do 18 palcev široke deske se dandanes le malo kje nahajajo. Iz več desák pa pokrov in spodnico narediti ne gre, vsaj je dobro znano, da vlažnost v panji in zraku po zimi, soparica v poletnem času, dež in veter pri prevaževanju na pašo itd. lim ob vso vezilno moč pripravi; to pa je krivo, da zlepljeni panjovi prej ali pozneje gotovo špranje dobé. Tako široke deske se tudi jako rade zvijejo, posebno ako so tenke; take pa morajo biti, da panj ni pretežak.

V notranji opravi je pred vsem to napačno, da so satniki po dolgoma vloženi, a ne po čez. To dela stanovanje mrzlo, kajti mraz ima pri tej napravi naravnost vhod in ravno pot skozi ves panj, kar čbelam nikakor ljubo in koristno biti ne more, marveč hudo nevsečno in škodljivo. Skušnja uči, da čbele v tacih panjih dosti lože pozimi poginejo, kakor v panjih s poprečnim satjem; za tega del so tudi že vsi nemški in drugi čbelorejci zavrgli takošne panje (Stöcke mit kaltem Bau). Al ta naprava je tudi naravi čbel nasprotna; one namreč le redko kedaj v navadnem panji satje podolgoma prilepijo, marveč skoro vselej ali popolnoma počez ali pa le deloma, to je, stransko.

S tem, da so satniki podolgoma vloženi, so pa še

druge velike napake v zvezi. Tako je satje pri tej napravi jako dolgo, toraj tudi težko; po tem pa je treba močne satnike narediti; al koliko nepotrebnege lesá pride s tem v panj! Med tem, ko zadostujejo v panjih s počesnim satovjem po dve črtici debeli satniki (se ve, da ne sme panj neprimerno širok biti, 10 palcev in pol v votlini je popolnoma zadosti), morajo pri Skočidolskem pol palca debeli biti! Čemu pa panj težiti brez vse potrebe?

Podolgoma vloženi satniki so dvem novejšim čbelorejskim znajdbam popolnoma nasprotni, in ravno te dve iznajdbi ste tako rekoč biser današnje čbeloreje. Prva je naprava medene zaloge, druga pa izpraznovanje satja s pomočjo centrifugalnega stroja. — Gospod pisatelj sicer govori o nakladi ali podkladi; al vse to odpade pri dobro dzierzonziranih panjih, kateri so z medeno zalogo prevideni; kajti pri teh ni treba družega kakor to, da se polno satje iz medene zaloge potegne, na centrifugalnem stroji izprazni, ter prazno nazaj v zalogo dene, da ga čbele zopet napolnijo.

Skočidolskemu panju se pa medena zaloga še vtelesiti ne dá, še manj je pa mogoče centrifugalni stroj rabiti; kajti ta bi moral že strašno velik biti, v takem pa bi se satje vse potrgalo.

Velika napaka pri vsakem dzierzonziranem panji je tudi ta, ako se morajo satniki še le z žeblički ali vrtali (šravfki) pritrjevati. To je vse premudljivo.

Še večja napaka je pa ta, da se satniki le od ene strani lahko iz panja vzamejo, na primer, le od zgorej; kajti kako je nadležno, da se mora, ako se hoče notranjost pregledati, panj še le iz čbelnjaka vzeti, brez tega se pa pokrov odzvzeti ne more. To je posebno še takrat nadležno, ako se hoče panj pregledovati takrat, kedar čbele najbolj letijo, ali pa še celó na paši, ker leži večidel panj na panji.

Ako se vse to prevdari, je razvidno, da je Skočidolski panj zeló nepopoln, toraj le malo priporočila vreden. Iz tega je pa tudi razvidljivo, da je neobhodno potrebno, kakor so „Novice“ že nasvetovale, da se naši čbelorejci pred ko prej snidejo; ter da od več razstavljenih dzierzonziranih panjev pravega izberejo in ga naši slavni kmetijski družbi v razširitev priporočijo.

R. Dolenc.

Šolske stvari.

Nektere misli o naših šolskih zadevah.

Spisal Janez Bilc.

(Dalje.)

II.

Šolski izleti in šolske preskušnje.

Čitalničarji in pevske družbe hodijo včasih o praznikih iz mest in trgov na kmete, da se tam otresejo mestnega prahu, da se navžijejo čistega zdravega zraka. Sokolci izfrčijo pogostoma iz svojih gnjezd na hribe in v doline, da se tukaj med prijetnim zelenjem gozdov in travnikov, med nepopačenim čvrstim ljudstvom razveseljujejo in še celó „turnarji“ radi pozabijo neprijetnih dogodeb in pribobnajo — čeravno redkokrat in oboroženi — iz mesta na deželo. Da, še „gasilci“ prihajajo si žeje gasiti v vasi, ker jim tukaj pod milim nebom bolj diši pijača, kakor v mestu, če se je ravno tudi tamkej ne branijo. Ker že vse izhode ali „izlete“ dela, kaj čuda, da je tudi nekterim šolnikom na misel prišlo, s svojo mladino iz tesne šolske izbe, na prosti čisti zrak izfrčati. Tukaj pod milim nebom se šolarji razveseljujejo, skačejo in se igrajo in potem tudi za pri-